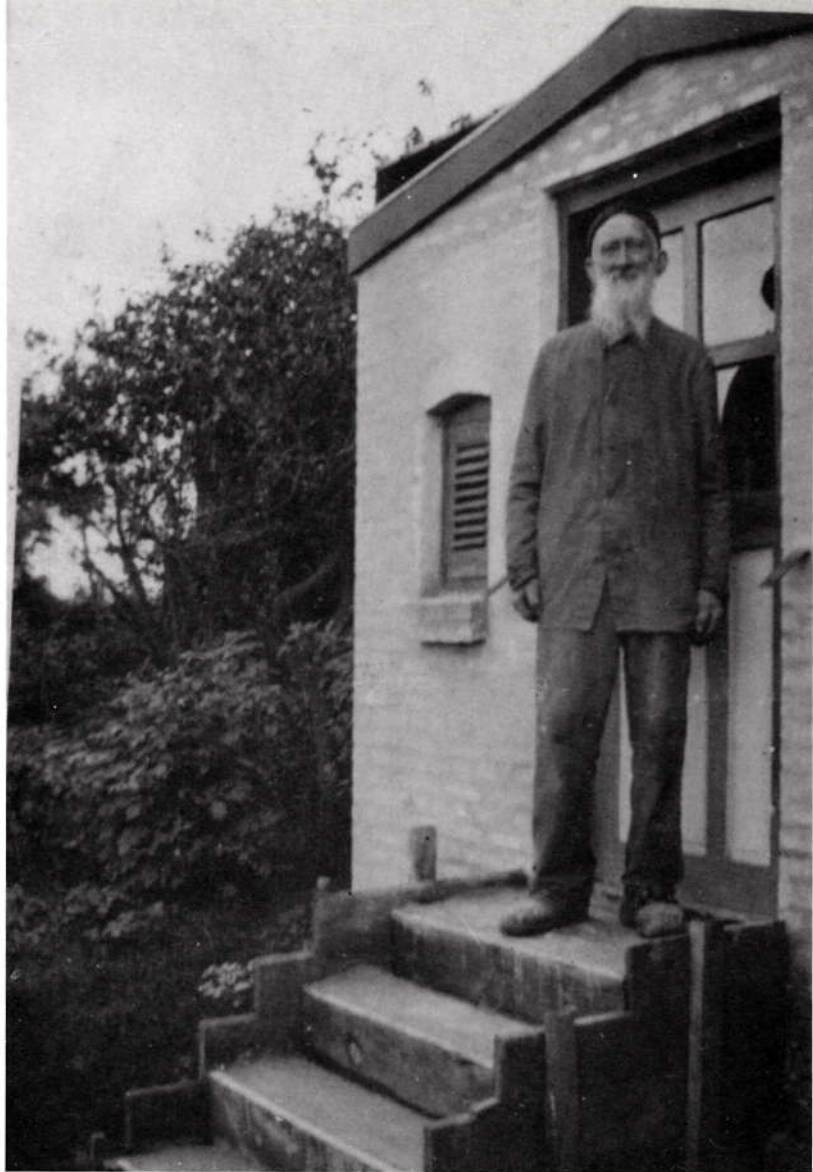

Peder Beckholdt

Danskeren, der blev Jesu grav
første vogter

Efterladte optegnelser

Peder Beckholdt foran sit hus i Askov

Peder Beckholdt

Danskeren, der blev Jesu grav
første vogter

Efterladte optegnelser

Indledning

Første del af disse optegnelser er skrevet af Sv. Waendelin og gengivet i »Julegranen«, udgivet af Holst Printing Co., Cedar Falls, Iowa i 1935. Anden del er genfortalt/oversat efter Beckholdt og hans kone Johanne's egne optegnelser. Mange sproglige vendinger kunne ønskes ændret til mere korrekt dansk, hvilket dog ikke ville være korrekt over for forfatterne, når det er deres optegnelser, der gengives. Fuld forståelse af teksten får måske kun bibelkyndige p.gr. af de mange stednavne og henvisninger til skriftsteder – disse kan dog slås efter af enhver. Hvor der er anført bemærkninger om »nutiden«, bør læseren være opmærksom på, at optegnelserne er skrevet omkring århundredskiftet.

BOGTRYKKEREN

Få danske har ført en så eventyrlig og omskiftelig tilværelse som Peder Beckholdt. Han blev født den 5. januar 1845; faderen var skomager, men havde, som så mange andre danske, udlængsel og eventyrblod i sig, og da sidst i 40'erne de store guldfund fandt sted i California, lod han hånt om det gamle ord: skomager bliv ved din læst, fik skrabt nogle penge sammen og tog til det fjerne vesten for dér at prøve sin lykke.

Det blev en lang og besværlig rejse; Beckholdt tog med sejlskib fra Hamborg. Skibet skulle sønden om Kap Horn og derefter følge Sydamerikas vestkyst, fortsætte langs vestkysten af Mellemamerika, Mexico og California, indtil man nåede San Francisco. Rejsen forløb uden særlige uheld, men tog over syv måneder; så begyndte den københavnske skomager at grave guld i California. Store gulddårer fandt han ikke, men nok til at han efter et par års forløb kunne sende rejsepenge til hustru og børn, og i 1851 forlod hele familien så København.

Sammen med et større selskab af skandinaviske emigranter tog de med sejlskib fra Hamborg til New York. Den gang var der endnu ikke jernbane fra New York til Pacific Kysten, så hele selskabet, de skulle alle til California, tog derefter med en lille damper til Colon, Panama. Rejsen over den smalle Panama højderyg var både meget besværlig og farlig; først måtte de med floddamper så langt op ad floden, som de kunne komme, og dernæst måtte de på æselryg over bjergene til byen Panama, hvortil de da også nåede efter mange strabadser. Dernæst skulle selskabet fortsætte rejsen med damper op langs vestkysten til San Francisco. Imidlertid var de næsten alle blevet angrebet af den farlige sumpfe-

ber, og omtrent halvdelen af de skandinaviske emigranter døde under sejladsen.

Familien Beckholdt var mellem de hårdest angrebne, og både fru Beckholdt og de yngre børn døde. Peder var meget syg selv, var faktisk døden nær, men han kom sig og overværede, hvorledes moderen og de to yngste brødre blev sænket i Stillehavet. En af sømændene om bord, en godmodig og flink ung mand, som fru Beckholdt havde talt en del med, kendte Beckholdts adresse, og da han skulle til San Francisco, tog han sig af den ensomme lille dreng.

Atter blev de – på denne skæbnesvangre rejse – udsat for nye ulykker, idet damperen forliste; heldigvis var det så tæt ved kysten, at alle blev reddede. Resten af rejsen til San Francisco foregik nu over land. Sømanden, der havde lovet at tage sig af Peder Beckholdt, fandt da også Beckholdt senior, da de endelig nåede frem, og måtte nu overbringe ham det triste budskab, at hans hustru og yngste sønner var døde undervejs, men at sønnen Peder var reddet og nu lå syg inde på et hospital i San Francisco. Det var tunge tidender at få, men Beckholdt senior var dog glad for, at hans ældste søn var blevet sparet, og da Peder blev udskrevet, tog faderen ham med sig ud i de californiske bjerge.

Drengen hjalp nu sin fader, så godt han kunne, især tog han sig af madlavningen. Efterhånden som han blev akklimatiseret og vænnede sig til de usædvanlige forhold, tog han også del i selve guldgraverarbejdet, og da han en dag selv fandt en lille klump ren guld, blev han så ivrig, at han næsten ikke var til at formå at passe madlavningen. Faderen lod den lille klump guld lave til en slipsnål, og denne nål

fulgte Peder Beckholdt hele livet igennem og var ét af hans kæreste klenodier. En anden ting, der også fulgte ham hele livet igennem, var en lille, engelsk bibel, som han havde fået af en præst, medens han lå syg på hospitalet i San Francisco.

En morgen, da faderen ville stå ud af sengen, lå der en stor slange på gulvet foran sengen; den var lige i færd med at dræbe en mus, den havde fanget. Beckholdt slog slangen ihjel, og senere blev den sendt til en skole i København. I årenes løb fandt fader og søn en del guld, om end i små portioner; bankerne var på den tid ikke særlig sikre, men det var næsten endnu farligere selv at ligge med guld, så de foretrak alligevel at sætte deres penge i en bank. Så en halv snes år efter Peders ankomst til California gik den bank, hvor de havde deres penge, i stykker. Alt var svindlet bort, og Beckholdt, fader og søn, var atter på bar bund. Beckholdt senior opgav dog ikke håbet om atter at finde guld og samle sig en formue, men i California ville han ikke blive.

Netop på den tid var der fundet rige guldlejer i Klondike, Alaska, og de bestemte sig nu til at drage derop. Alaska var på det tidspunkt under russisk styre, så man måtte have pas for at kunne komme dertil. Da det både var vanskeligt og ofte langvarigt at fremskaffe slige pas, bestemte Beckholdts, fader og søn, sig til at forsøge at komme dertil *uden* pas. De købte en lille båd og sejlede ad Canadas sejlbare floder mod Alaska, til bjergene, og nåede da også Klondike uden pas.

I nogle år vaskede de nu guld ud af flodsandet af den lille flod, hvor de havde slået sig ned. Det var et mægtigt arbejde, men det betalte sig. Det var vanskeligt at skaffe købmandsvarer, men mel havde de

dog som regel, og da det var let at lave pandekager, så var denne ret ofte både morgenmad, frokost og middagsmad. Fisk, især laks, fangede de jævnligt. Da de engang havde fanget særlig mange laks, tørrede de dem og hængte dem til røgning i skorstenen. Hytten, de boede i, havde de selv bygget, og den var selvfølgelig ikke særlig solid. Da de en aften kom hjem, var skorstenen og en del af taget borte; det viste sig, at de havde besøg af en lækkersulten bjørn, der havde kunnet lugte laksene, var klatret op på taget, havde væltet skorstenen og derefter i ro og mag fortæret fiskene.

I 1870, Peder Beckholdt var da 25 år gammel, besluttede fader og søn sig til at forlade Klondike, og tage en tur til Danmark. Nu gjaldt det om at få gangbar mønt for guld; de turde ikke henvende sig til de russiske myndigheder, da de hverken havde pas eller opholdstilladelse, og selv om der var handelshuse, hvor de kunne få deres guld afsat, så ville man dér beregne sig en alt for stor fortjeneste. Gode råd var dyre. Til slut bestemte de sig til at smelte al deres guld sammen i én stor klump, og denne – der blev større end en almindelig mursten – pakkede de ind i nogle pjalter og lagde dem i bunden af deres kuffert. Langs Stillehavskysten rejste de så tilbage til San Francisco. Foruden den store klump guld havde de penge nok til at kunne klare for sig undervejs.

Jernbanen fra New York til San Francisco var i de mellemliggende år ført helt igennem, og ad denne rute, og videre med damper til Hamborg, kom Beckholdts, fader og søn, så atter tilbage til Europa. I Hamborg solgte de deres store guldklump og fik 10.000 rigsdaler for den; et beløb, der efter den æld-

ste Beckholdts mening, langt fra dækkede guldets værdi. Så gik rejsen videre til København, hvor de besøgte slægt og venner.

De prøvede slet ikke på at få arbejde, de havde råd til at lade være og trængte også til et hvil efter de mange års slid. Peder Beckholdt sagde også til familien, at da han intet kunne udover at grave guld, så kunne han ikke en gang påtage sig et arbejde. Alligevel gik han ikke ledig, men frekventerede bl.a. navigationsskolen. Blandt deres gode venner i København var der en familie, som havde adskillige børn, og ét af disse, en lille pige på en elleve år, fangede helt Peder Beckholdts hjerte, og han erklærede, at giftede han sig nogen sinde, skulle det være med en pige som hende.

I 1871 følte både fader og søn, at de måtte ud, ud igen hvor livet var broget og eventyrligt. For dog at have en lille skilling stående, skulle de komme pengeløse tilbage, satte de tusind rigsdaler på bog i »Bikuben« og tog derefter over Hamborg til Sydamerika. De slog sig ned i Brasilien, og her lærte Peder så snedkerhåndværket; senere byggede han et hus til faderen, og da huslejer var dyre dernede, sparede de nu denne udgift. Også her rejste de en del omkring, arbejdede både ved de store baneanlæg og drog på skovhugst inde i de mægtige urskove. De tjente godt og brugte derfor slet ikke de penge, de havde bragt med sig fra Danmark, og som de havde anbragt i en brasiliansk bank. Det gik imidlertid hverken værre eller bedre, end at de atter mistede alle deres penge; banken, hvori pengene stod, gik i stykker. Efter seks års ophold i Brasilien rystede de så dette lands støv af deres fødder og rejste sydpå – til Argentina. Her blev de kun ét år, thi Beckholdt senior kunne

ikke lide landet; atter drog de over Atlanten, men denne gang på de sydlige breddegrader. Målet var – Sydafrika.

Fra Kapstaden drog de tværs gennem landet for til sidst at slå sig ned i en lille by i Natal. Her arbejdede Peder som snedker, og igen byggede han et hus til sig og sin fader; de havde en ret stor have og dyrkede her en del frugter og grøntsager. Hvor de kom frem, søgte de efter guld, thi dette var efterhånden blevet deres rejsers egentlige mål. I Natal var imidlertid al minedrift på engelske hænder, og arbejde som almindelige arbejdere for *andre* det ville Beckholdt'erne ikke.

Efter en 3–4 års ophold i Natal erfarede de, at en stor engelsk ekspedition (ledet af Stanley) skulle sendes ind i det indre Congo, og den ville de gerne med på. De solgte hus og have, drog til Congo, men nåede for sent til den by, hvorfra ekspeditionen skulle udgå. Meddelelsen havde nået dem for sent. De prøvede dog på at indhente ekspeditionen, men blev undervejs begge angrebet af sumpfeber, og Beckholdt senior bukkede under for denne farlige sygdom og måtte begraves på stedet. Peder Beckholdts ungdom førte ham frelst gennem sygdommen, men han opgav tanken om at komme med på ekspeditionen og rejste i stedet for nord på til Algier, og her levede han så en 2–3 år, hele tiden arbejdende som snedker.

Atter fik han et anfald af hjemtvé, og i 1886, han var da 41 år gammel, nåede han atter til sin fødeby, København. Blandt de venner og bekendte, som han endnu havde i København, traf han atter den »lille pige«, som han for 15 år siden havde forelsket sig i; hun var nu 26 år og huskede ham tydeligt.

Eventyrets glans omstrålede Peder Beckholdt, alle de mange fremmede lande og steder han havde set, de mange sprog han talte, alt bevirkede, at den unge pige sagde »ja«, da Peder friede. De blev viet kort tid efter, og da Beckholdt atter ville bort, fulgte hans unge hustru ham trygt ud i den for hende store og ukendte verden.

Først rejste de til Algier, og her boede de nogle år; så drog de til Cairo; men efter et ret kort ophold her fortsatte de rejsen til Syrien, hvor de slog sig ned i Beirut. Fru Beckholdt havde altid ønsket at komme til Palæstina, det hellige land, så efter nogle års ophold i Beirut forlod de Syrien og satte kursen mod Palæstina, hvor de straks bosatte sig i Bethlehem. De fandt sig meget hurtigt til rette i de nye omgivelser, kom godt ud af det med bethlehemiterne, og Beckholdt havde altid nok at bestille som snedker. Han havde gjort brudeudstyrs-kister og skabe til sin specialitet og solgte mange både til byens indbyggere og til de mange beduiner, der kom gennem Bethlehem. Fru Beckholdt havde lært dekorationsmaling, og hun dekorerede nu skabe og kister med smukke motiver, hvilket gjorde, at de var endnu lettere at afhænde. De købte sig begge den smukke og kostbare klædedragt, som bethlehemiterne brugte, og gik klædt i denne søndage og andre festdage. Efterhånden betragtedes de næsten som indfødte og vandt sig en mængde sande venner.

Da de havde boet i Bethlehem en 4-5 år, hørte de om general Gordons fund af Jesu grav på Golgatha. Fuldt ud bevise, at det virkelig var Jesu grav, kunne han ikke, men stedet og klippens form og lignende kendemærker bevirkede, at videnskabsmændene absolut mente, at her stod man ved den sande Kristi

grav. Det blev bestemt, at graven skulle fredes, og at en opsynsmand skulle ansættes. Da Beckholdt og hans hustru hørte om dette, drog de til Jerusalem for om muligt at få denne post. Ikke at det var en særlig lukrativ stilling, det var snarere det modsatte; men den eventyrets og mystikens ånd, der stod om Kristi grav, tiltalte Beckholdt, og da han kunne tale en halv snes forskellige sprog, og han og hans hustru var kendte med forholdene dernede, så fik han stillingen.

I de følgende år byggede Beckholdt med egne hænder en ret stor mur om hele gravarealet, og rejste en meget smuk port som indgang til den hellige grav. Lige inden for porten byggede han sig et lille hus, og omkring huset anlagde han en have, der i årenes løb blev en hel seværdighed, så usædvanlig smukt var den anlagt og passet. Turister og pilgrimme måtte betale en lille entréafgift, og af denne afgift fik Beckholdt sin løn, resten gik til stedets vedligeholdelse.

Adskillige danske har besøgt Kristi grav i de år, da Beckholdt og hans hustru levede der, bl.a. forfatteren og præsten Eduard Blaumüller, der i sin bog »Hellig jord« fortæller om sit møde med Beckholdt og hans hustru. Blaumüller fortæller, hvorledes han og en af hans bekendte skulle ud for at se den grav, som nogle påstod var den eneste autentiske Jesu grav. Da de kom ud til graven, så de en høj, blondskægget mand, der stod og gravede. Blaumüller spurgte ham på engelsk, om de kunne få lov til at se graven. Ja, det kunne de godt, men det kostede halvanden frank. »Ja, vi vil jo derind?«, sagde Blaumüller på dansk til sin ledsager. »Å, er De danske?« lød det forbavset fra den høje, blondskæggede

Pandeskalstedet. Det af general Gordon udpegede Golgatha

mand, og nu var det Blaumüller og hans ven, der blev overraskede. At finde en dansk mand arbejdende ved Kristi grav, *det* havde de mindst af alt ventet.

De begyndte så at spørge hinanden ud, og Blaumüller fik at vide, at han, Beckholdt, boede der på stedet; lidt senere kaldte Beckholdt på sin kone; hun blev henrykt, da hun hørte, de var landsmænd, og bød dem straks ind på en kop kaffe. Lidt efter sad de alle fire hyggeligt bænkedes om bordet i det lille hus, som Beckholdt selv havde bygget. Blaumüller og hans ven befandt sig snart som hjemme, og passierne gik livligt og fornøjeligt. Beckholdt var, fortæller Blaumüller, ret tavs, men fru Beckholdt var »et fornøjeligt, kvidrende, lille menneske, kvik, intelligent, forstående, opmærksom«, og man fik i det hele taget indtrykket af, at de to mennesker, der syntes at være diametrale modsætninger, levede et endog ualmindeligt lykkeligt og harmonisk ægteskab. Blaumüller kom under sit ophold i Jerusalem meget hos Beckholdts, holdt endog på deres opfordring en dansk prædiken for dem i deres lille hytte, og til gengæld fortalte fru Beckholdt ham så en mængde om Bethlehem og bethlehemitterne. Senere ledsagede fru Beckholdt Blaumüller på en tur til Bethlehem; men om denne tur og de mange andre episoder under Blaumüllers besøg i Palæstina kan man som før nævnt læse i Blaumüllers dejlige værk: »Hellig jord«.

Mange »naver« har besøgt Beckholdts, og den nu afdøde ingeniør Korsgaard i Askov blev endog *meget* gode venner med Beckholdt. Korsgaard var ellers en sær og indesluttet natur, men med Beckholdt kunne han tale, og da denne, som en gammel og en-

som mand vendte tilbage til Danmark, forærede Korsgaard ham et stykke jord ved Askov, hvor Beckholdt så selv byggede et hus.

I en 10-12 år levede ægteparret Beckholdt ved Kristi grav, og et lykkeligere og rigere samliv end disse to menneskers har sjældent eksisteret. Det var et stort og smerteligt tab for Beckholdt, da hans hustru døde; han blev boende ved Kristi grav alene, og fru Beckholdt blev stedet til hvile på Oliebjerget. I fem år boede han her alene, men så fik han hjemvæ, afstod pladsen og huset til en anden og begav sig til Danmark.

Efter hjemkomsten boede Beckholdt først i Humlebæk, senere i et lille værelse på Nørrebro i København, hvor han og hans sjældne samlinger knebent kunne få plads. Man troede, han var fattig, thi både hans vaner og hele levevis var simple og sparsomt, og dog havde han i én af sine kufferter adskillige tusinde kroner liggende. Beckholdt besøgte også vennen, ingeniør Korsgaard, i Askov; men slå sig for alvor til ro kunne han ikke, skønt han nu var en mand sidst i 60'erne.

Han fandt på at ville med på en ekspedition til Ararats Bjerg, men da han nåede Lilleasien, kom han til skade med benene og måtte opgive at komme med. Han boede så en tid i Tiflis i Kaukasien, og medens han var her, skrev ingeniør Korsgaard til ham, om han ikke kunne tænke sig at komme til Danmark og slå sig ned for alvor i Askov, måske kunne de så være hinanden til gensidig glæde og underholdning nu på deres gamle dage. Beckholdt tænkte over forslaget, og det endte med, at han forlod Tiflis og satte kursen mod Danmark og Askov. Han nåede hjem i 1913 og kom straks til at bo hos

ingeniør Korsgaard. Korsgaard døde 1923. Sin ret store formue havde han testamenteret til det britiske bibelselskab. Beckholdt havde erhvervet et stykke af haven til Korsgaards villa og byggede her med egne hænder et hus, der var kopieret efter huset ved Kristi grav.

Her boede han et par år. Han var i mange retninger en original, holdt sig meget for sig selv; men over for folk, han fik tillid til, var han venlig og meddelssom og fortalte med liv og lune om sine mange eventyr og oplevelser i det fremmede. Bestyreren for Askov brugsforening, G. Gundesen, var ét af de mennesker, Beckholdt satte mest pris på, og de to, Beckholdt og Gundesen, fik sig mangan en fortrolig passiar.

Helt holde sig i ro kunne Beckholdt ikke, og han fandt derfor på at ville bygge sig et større og bedre hus; ingen måtte hjælpe ham, helt alene ville han gøre alt arbejdet. Huset, han byggede, var ikke stort, men meget praktisk indrettet. F.eks. var køkkenet indrettet således, at man, når man stod midt i det, praktisk talt kunne nå alt. Han kaldte huset »Salaame«, den østerlandske hilsen der betyder: Guds Fred; og selve indretningen og udsmykningen var også i højeste grad østerlandsk præget.

Som man vil bemærke, boede Beckholdt næsten hele sit liv i huse, som han selv havde bygget. Spurgte man ham om, *hvor* han havde holdt mest af at bo, svarede han – Algier og Natal, både klima og natur var der næsten ideelle. Beckholdt fulgte med interesse begivenhederen rundt om i verden, og morsomt var det at høre hans kommentarer. Han var en helstøbt personlighed, og hans meninger var meget bestemte. Han skrev et smukt og blomstrende

sprog, og hans breve f.eks. kunne være hele små digterværker. Han levede uhyre spartansk og blev derfor af mange betragtet som gerrig, men det var han slet ikke; han havde vænnet sig til en tarvelig og enkel levevis, og det er rimeligvis denne, han kan takke for, at han blev så gammel, thi hans helbred var i mange henseender alt andet end godt. Han kom tidligt til at se gammel ud, og medens hans hustru levede, blev ægtefolkene jævnligt antaget for fader og datter. Det var sumpfeberen, som han havde haft to gange, der var skyld i dette; men sindet var ungt, og øjnene kunne stråle så klart som nogen ung mands.

I tyve år boede Beckholdt i Askov; ensomt levede han, kom kun en sjælden gang hos de enkelte venner, han havde, men deltog dog af og til i skovture og festligheder for de gamle i Askov. En enkelt gang var han også med til fester på Askov Højskole. Beckholdt var efterhånden blevet sidst i 80'erne, og det kneb lidt for ham at være alene. Da der intet alderdomshjem var i Askov, fik nogle af hans venner ham til at flytte til Brørup Alderdomshjem. Han kom dertil i december 1933.

Som så mange aktive og energiske mennesker faldt Beckholdt ret hurtigt sammen, da han ikke længere havde noget at bestille, og den 1. juni 1934 sov han stille hen og blev nogle dage efter begravet på Askov valgmenigheds kirkegård.

En mærkelig og eventyrlig livsskæbne: Guldgraver i både Nord- og Sydamerika, derefter Sydafrika, Congo, Algier; så hjem til Danmark, men atter udvé – Algier igen, Syrien, Palæstina, hvor han i en lang årrække var vogter af Kristi grav, for til slut 90 år gammel at dø i sit fædreland. Tusinder af danske

har haft denne udlængsel og er kommet viden omkring; men få har alligevel haft så omflakkende og eventyrlig en tilværelse som københavneren.

